

Uppföljning av kartläggning av hur Covid-19 situationen påverkar idéburen sektor och dess målgrupper.

År 2020 gjorde NÄTVERKET en enkel kartläggning hos sina medlemsorganisationer av hur den idéburna sektorn i Skåne reagerat av pandemin och hur deras målgrupper påverkats. Nu ett år senare har vi gjort en uppföljning av kartläggningen för att få en bild av hur den idéburna sektorn klarat av krisen, vilka svårigheter som återstår och hur förutsättningarna för en återstart ser ut.

Uppföljningen har gjorts genom en enkät, ett tjugotal svar har inkommit. Vi har sedan gjort en jämförelse med förra årets svar. Den sammantagna bilden är att den idéburna sektorn fortfarande ser ökade behov hos deras målgrupper och resurser behövs för att kunna möta upp behoven. Den omställning som pandemin förde med sig har kostat på har kostat på, både ekonomiskt och energimässigt. Dock kan man utläsa att den idéburna sektorn återigen har visat sig vara en nyckelaktör för att möta samhällskriser.

Samverkansmöjligheter

I förra kartläggningen listade NÄTVERKET upp olika insatser som hade stärkt idéburen och offentlig samverkan. Listan innefattade bland annat samverkan kring utsatta målgrupper och tidiga besked om behållna bidrag trots utebliven verksamhet. I stort kan man av enkätsvaren utläsa att de här två punkterna har uppfyllts.

Något som uppmärksammas är att kommunerna har till en stor del varit svåra att nå och därigenom har samverkansmöjligheter begränsats. Här finns en efterfrågan från den idéburna sektor att utveckla närmare samverkan

Något som är tydligt är att många organisationer skriver att dialogen mellan den idéburna och den regionala offentliga sektorn har stärkts under året. Alla uttrycker en önskan om att dialogen ska fortsätta även på andra sidan pandemin.

Idéburnas ekonomiska situation

Pandemin har slagit hårt kring de idéburnas ekonomiska situation. Trots ett år av i många fall uteblivna intäkter har de flesta organisationer klarat sig undan en konkurs. Statliga stöd har hjälpt till, speciellt i de fall där anställd personal. Man har kunnat korttidspermitterats, vilket har underlättat ekonomiskt. Detta har dock samtidigt resulterat i att personal har fattats för att kunna ta hand om och utveckla verksamheten.

De ekonomiska resurserna som den offentliga sektorn har fördelat? på har kommit en del organisationer till gagn men långt ifrån alla. Det gäller främst mindre organisationer och samlingslokaler.

I förra kartläggningen lyftes behovet av teknikstöd, bland annat till laptops för att kunna ge stödsamtal, studiecirklar och dylikt online. Detta är en oerhört viktig del för att de idéburna ska kunna agera och fortsätta att vara det stöd för deras målgrupper. Vad vi kan utläsa har inte detta skett och ekonomin räcker inte till för den snabba teknikomställningen. På grund av detta kan det finnas ett stort mörkertal av människor som annars hade kunnat få det stöd som de hade behövt.

Organisationerna har i stället fått lösa problematiken själva, exempelvis genom att vissa har fått ta stödsamtal via telefon i stället för via dator.

I de flesta fall har befintliga bidrag kunnat behållas även om aktiviteter inte har kunnat utföras. Det har varit en viktig insats och flera enkätsvar uttrycker att den ekonomiska stressen därigenom har underlättats lite. De besked som har kommit om att år 2020 års minskade aktiviteter inte påverkar 2021 års bidrag har också tagits emot positivt, dock upplever en del oro över framtiden och undrar hur länge man kan räkna bort pandemins konsekvenser.

Idéburna samlingslokaler har haft det oerhört tufft då deras verksamhet går ut på fysiska möten. Dialog mellan den idéburna och offentliga sektorn har under året inletts men det har inte resulterat i något ekonomiskt stöd. Vi ser en stor oro ute i regionen från lokalhållarna själva, men också från de många idéburna aktörer som nyttjar lokalerna.

Utsatta målgrupper

Tidigt under pandemin kunde man utläsa vilka målgrupper som var och skulle kunna bli extra utsatta. Dessa skrevs ner i punktform i förra kartläggningen och här nedan finner ni dem igen.

- Personer i hemlöshet eller i motsvarande mycket utsatt situation känner en ökad oro för att de verksamheter de besöker ska stängas ner
- Våldsutsatta kvinnor, ungdomar och barn är nu i högre utsträckning isolerade i sina hem
- Nyanlända och personer som inte pratar svenska har svårare att få information och svårare att delta i aktiviteter, exempelvis sfi
- Ensamma äldre som haft sitt sociala sammanhang i idéburen sektor blir nu mer isolerade
- Personer med psykiska eller sociala problem som fått studiehjälp på folkhögskolor har det svårare när utbildningen sker på distans
- Barn som kommer från en otrygg hemmiljö får nu mindre möjligheter till sammanhang i skolan och läxläsningshjälp på fritiden
- Kulturutövare som tappar försörjning och sammanhang
- Personer som saknar teknisk utrustning för att delta i online-utbildningar och aktiviteter
- Trångbodda som nu behöver vara hemma, med potentiellt ökad smittspridning och psykisk ohälsa som följd

- Spelberoende som kan få ökade problem i oroliga tider med isolering, sämre ekonomi och minskade möjligheter till stödsamtal
- Personer som nu blir arbetslösa med möjlig vräkning som följd
- Personer på landsbygden som tappar socialt sammanhang och möjligheter till rekreation och kultur när samlingslokaler och verksamheter stänger
- Unga som hålls hemma av sina föräldrar även i de fall verksamheten fortsätter enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer, vilket drabbar de unga som behöver mötesplatserna mest

Ett år senare kan vi konstatera att det är samma målgrupper som tidigt identifierades i pandemin, som de mest utsatta. Den idéburna sektorn var snabb med att ställa om och möta sina målgrupper på de sätt som pandemin har tillåtit. Dock kan man se att det har blivit ett energitapp hos många organisationer. En förklaring till detta kan bero på att den offentliga sektorn inte alltid anses ha svarat upp när organisationerna har velat stå till tjänst och samverka för att hantera den samhällskris som pandemin har fört med sig. Samtidigt som underlaget pekar på ett förtroendetapp gentemot det offentliga är det viktigt att framhålla att många beskriver att dialogen har förbättrats.

Vi kan även utläsa att många har svårt att sja om framtiden och hur de ska ta sig an de utmaningar som pandemin har utbringat. Den psykiska belastning som många av organisationernas medlemmar blivit utsatt för kan vara svår att utläsa i nuläget då pandemin fortfarande pågår.

Digitalisering och anpassning

Alla svarande idéburna organisationer uppger att de har följt Folkhälsomyndighetens rekommendationer och riktlinjer. Nästintill all verksamhet har fått ställas om eller ställas in. Digitaliseringen har genomförts i rekordfart. Folkbildningen verksamheter har förlagts online, psykosocialt stöd har skett via digitala möten eller via telefon. Föreningsmöten har skett online via digitala verktyg. Oron över att de demokratiska processerna – som är en grundpelare i den idéburna sektorn – är och har varit hotade är omfattande. En effekt av detta är att vissa organisationer inte genomfört sina årsmöten under 2020. Tiden har på så sätt stått still på vissa håll, samtidigt som den rusat fram gällande den digitala utvecklingen.

De organisationer som har anställda vittnar om att korttidspermitteringar och arbete hemifrån har tagit mycket energi och inneburit utmaningar kopplat till arbetsmiljö. Verksamheten har på grund av detta inte kunnat utvecklas i den mån som organisationerna planerat. Många arbetsgivare har fått prioritera att lägga mycket mer tid på personalvård i stället för på verksamheten eller strategiskt arbete. Trots detta upplever har organisationerna att de har lyckats finnas tillgängliga för sina medlemmar och utvecklat verksamheten utefter de rekommendationer och riktlinjer som funnits.

Sammanfattning

Den idéburna sektorn har gjort stora insatser under året. De behov som har identifierats organisationerna ansträngt sig för att möta. Idrottsföreningar har hjälpt till med matkassar, kulturen har gjort digitala framföranden eller suttit på innergårdar och spelat för de boende i området. Organisationer har sytt skyddsmasker till vården, eller hjälp till för att öka vaccinationsdeltagandet. De har framför allt funnits som stöd för de mest utsatta. När den ordinarie verksamheten inte fungerat så har mycket energi och kraft lagts på att ställa om och anpassa verksamheten efter de förutsättningar som funnits.

En positiv utveckling är att dialogen mellan sektorerna har förstärkts. En återkommande förhoppning från organisationerna är att de strukturer för tätare dialog som utvecklats ska fortsätta även efter pandemin. Det finns vidare behov av ekonomiskt stöd, det med hänvisning till att den digitala utvecklingen som skett under pandemin ställer krav på ökad och uppdaterad teknisk utrustning. Många ser nu att pandemin går in i en annan fas, och att den kommer att klinga av. Trots det menar många organisationer att man inte kommer att gå tillbaka helt och hållet till den ursprungliga verksamheten, effekterna av detta är för tidigt att utvärdera ännu. Slutligen finns fortsatt behov av ekonomiskt stöd då de stora ekonomiska förluster som många organisationer har gjort under de många månader som samhället varit nedstängt behöver täckas upp. Det är inte minst av central vikt för att bibehålla den rika och vitala idéburna infrastruktur som vi har i Skåne.